

Gondolatok az E-on EnergiaKaland – pályázatra (1) *Így használom az EnergiaKaland oktatóprogramot*

Több mint harmincéves pályám alatt már jónéhányszor írtam a környezeti nevelés elveiről és gyakorlatáról. Diákjaimat is sokféle módon mozgósítottam energia témában (is) országos és helyi pályázatokon (Magyar Villamos Művek Tröszt 1993 (országos I. hely), „Elég” megyei verseny – több helyezett csapat), projektekben (MTVSz – Klímafogadás, Klímaórájárt, 2001 óta iskolai szelektív hulladékgyűjtési rendszer). Véleményem szerint a 20 éves, környezetre koncentrázó tanári civil mozgólódások során is számtalan elméleti-gyakorlati dolog (energia témahét, energia témanap) született. Ha az országban szétnézek, nem látom azt a pozitív következményt, ami az általam ismert, az egész országban szívvel-lélekkel dolgozó tanárok munkájának eredményeként lehetne. Ezért is üdvözlöm, ha más hatósugárban próbálkozik akárki bármivel, mert talán az hatékonyabb. De, ha belegondolok, nagyon sajnálom azt a szellemi tőkét, energiát, időt, ami elveszett. És azt a rengeteg elpocsékolt értéket, pénzt, amit más célokra is lehetett volna fordítani.

Én most nem akarom újra megfogalmazni a hangzatos elveket, amiben azért még mindig hiszek, konkrét leszek. A középiskolai tananyag, a tanmenetek szorossága nem nagyon teszi lehetővé a tanórai feldolgozást energia témából, ezért a tanórán kívüli lehetőséget ragadtam eddig is meg, melyekkel a diákok különböző kompetenciáit lehetett fejleszteni (akkor is, amikor még nem így nevezték). Iskolánkban erre az alapítókkal több mint 20 éve kitalált, s azóta is általam vezetett BIOCÉN Környezet- és Természetvédelmi Diákklubunk keretei voltak nagyon alkalmasak. Az alábbi termékötlet is ennek keretében született elsősorban a mostani 9. évfolyamosok gondolatait beépítve, természetesen több találkozás (és otthon gondolkodás, tevékenység) munkája után.

Az első foglalkozáson bevezetésként az energiáról beszélgettünk, majd az EnergiaOrszággal közösen játszottak. Ezután arra a kérdésre kerestük a választ, hogy mit tehetünk mi magunk az energiatakarékosság, a felelősség, a ráfigyelés szellemében. Akár úgy is, hogy tulajdonképpen semmilyen luxusról le sem kell mondanunk. Az alapötletet itt már felvetettük, több alternatívából választottunk (ötletroham). A következő alkalomra már néhányan konkrét szövegjavaslatokkal jöttek, s ebbe az összes jelenlévő kiegészítéseket tehetett, megbeszéltük az adott ötletek hasznát is. A beszélgetéseken sok olyan dolog volt, ami számukra is új volt, mert eddig nem is gondoltak rá. A következő alkalom a pontosítások, a kártyaterv finomítása jegyében született. Itt tartunk most, de jött a határidő. Ezért a zárás a következő foglalkozások

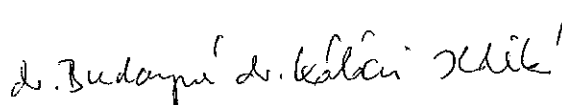
egyikén történik (mert munka is van, a beltéri szelektívgyűjtőink feliratának felújítása eddig elmaradt): gondolati térkép (jövőkerék) segítségével különböző felvetésekben csoportokban jósoljuk meg az energiahatékonyság következményeit. A témákat is közösen találjuk ki, persze biztosan lesz egyéni, s közösségi megközelítés is. Karácsonyra talán meg is alkotjuk a kártya materiális megjelenését is, hogy a decemberi BIOCÉN Karácsonyon ezzel is játszassunk.

A kártyajáték a „hogyan tudnánk másokat is megdöbenteni, ránevelni játékosan” kérdésre született. Kitaláltuk az Energia-párbaj kártyajátékot, illetve fejlesztettük Energia-Kvartetté. Közben közösen megfogalmaztuk a feliratokat. A kártyát megterveztük, csak idő- és anyagiak hiánya miatt nem készítettük el.

Tanórán a speciális osztállyal (11. C osztály) foglalkoztunk az energia-kérdéssel az ökológia témakör globális kihívások témájának tárgyalásakor. Ők már nagyobbak, világlátásuk széleskörűbb, így az EnergiaVilág adott élményszerű tapasztalatszerzési lehetőséget. Az energiefajták tárgyalása után egy egyszerű vitajátékot folytattunk le: egy faluban legyen-e szélerőmű vagy ne, mert ez éppen aktuális volt egyikőjük lakhelyén. Elszomorító volt, hogy kiderült, a civilek úgy küzdenek ellene, hogy a lakosok attól félnek, hogy feléjük fújja a szél a füstöt. Valami biztosan „bűzlik” tehát az ismeretekkel, de akkor sem értem, hogy a sok világos információ, az utánanézetőség mellett miért a hülyeség (mostmár bátran használom a szót, hiszen filmcím is van ezzel) dominál és áll győzelemre.

Vélemények: Az EnergiaVilág kérdéseit nem mindig találtuk egyértelműnek, gyakran az adatoknál hiányzik a vonatkoztatás (mire, milyen időintervallumra szól). Számomra a legszomorúbb a Föld kisbetűvel való írása volt.

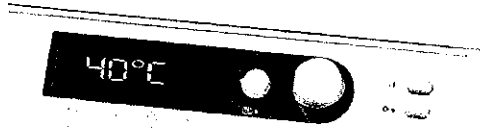
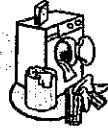
A 9-es diákoknál még az idő rövidege miatt nem látok változást, a 11-es diákjaim egy része pedig már eleve környezetbarátabb gondolkodású. Viszont rájuk is igaz, hogy elméletben jobbak, mint a gyakorlati következetességben.

Dr. Budayné dr. Kálóczi Ildikó
Pro Natura-díjas tanár a BIOCÉN Klub diákjaival
Tóth Árpád Gimnázium, Debrecen

Megjegyzés: A gondolataim mellett a kártyalapok tervét (egy bemutató párt és a hátoldaltervet), a játékszabályt és néhány feliratot csatolunk. A JOKER-lap feliratát egy KEOP-os pályázatra fogalmaztam meg, szlogenként csak velem egyeztetve használható.

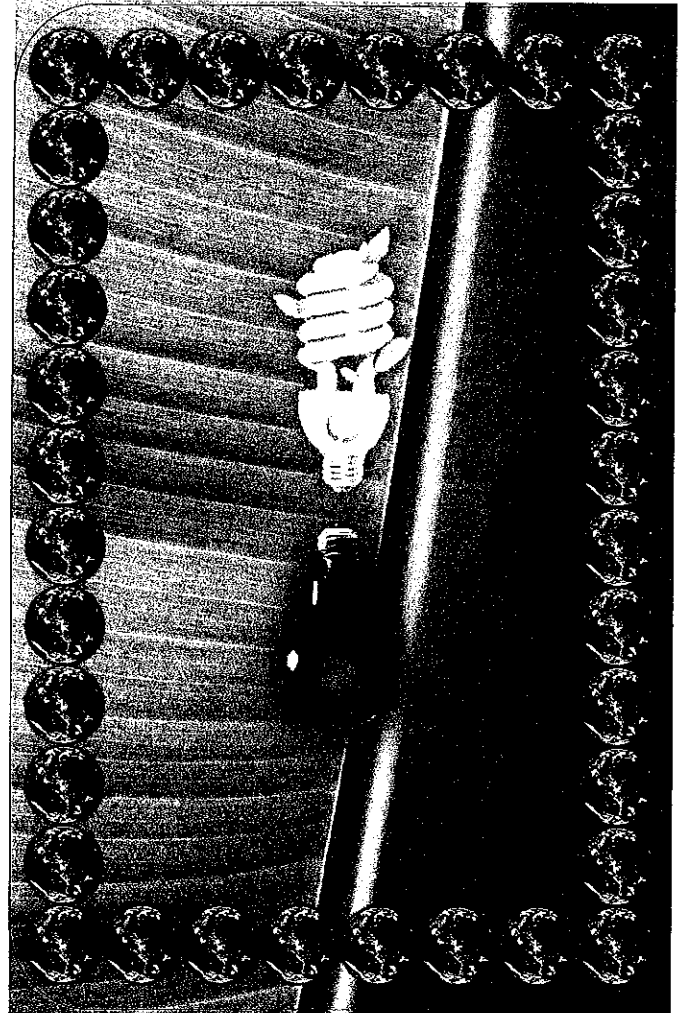
40°C

Mossunk alacsony hőfokon, hiszen ekkor a gépnek kevésbé kell felforrósítani a vizet, így jóval kevesebbet fogyaszt. A normál szennyezettségű ruhákat elegendő 40 fokon mosni.

1/4

Hátlap

Nem mosok alacsony hőfokon, szerintem a ruhák tisztábbak lesznek, ha magasabb hőfokon mosom őket.

1/4

Energia-párba Játékszabály

**A játék lényege, hogy keressük a jó és rossz tevékenységpárokat,
s a végére helyes szemléletünk alakuljon ki, melynek során figyelünk a környezetünkre.**

Kártyajátékunk többféle módon játszható, részben a játékosok korosztálya, részben az érdeklődés miatt. Az energiatakarékos sajtásokokat a zöld színű energiatakarékos izzó jelképezi, míg a nagyobb energiafogyást a piros hagyományos égő mutatja. A játékban segít, hogy a jobb felső sarokban a gondolati egység jelét is megadjuk.

Fiatalabb gyerekek esetén a **rakosgatót** is lehet választani. A képek és a jelek alapján rakja sorba a kártyákat, s mondja el, hogy mi az összefüggés köztük, s melyik cselekvés a helyes.

Memóriajáték formájában is játszható. Lerakjuk a lapokat tetszőleges sorrendben (összekeverve) hátoldallal felfelé. Ezután a játékosok az óramutató járásával megegyező sorrendben fordítják fel a lapokat mindaddig, míg párt találnak, s ezeket félrerakják. Ha nem párt talált, akkor visszafordítja háttal felfelé, s hagyja a helyén. Az a győztes, akinek a legtöbb párt sikerült összegyűjtenie, miután a lapok elfogytak. Javasoljuk, hogy hangosan is hangozzanak el a mondatok, a helyes tevékenység kapjon megerősítést is.

Használhatjuk a **Fekete Péter – játék** mintájára is, ekkor csak az egyik Jokert tartjuk játékban, amely a „nyerő lap”. Az összes kártya leosztása után a játékosok az óramutató járásával megegyezően húznak egymástól egy-egy lapot, s pár esetén lerakják. Az nyer, akinek a JOKER marad a kezében, vagy a legelőször marad kártya nélkül.

Kvartettként használva energiafelhasználási helyek, módok alapján alkotunk csoportokat. A négy-négy lapot kell összegyűjteni egy-egy témában az energiatakarékosabb és az energiapocséklóbb helyzetekből.

3-5 játékos esetén minden játékos öt lapot kap, a maradékot az asztalra helyezzük. A játékosok onnan húzhatnak, majd, ha elfogyott, akkor egymástól húznak. Ha valakinél összegyűlt egy négyes sorozat (kvartett), maga elé teheti. Az nyer, aki több csoportot tud összegyűjteni.

Nagyobb diákokkal használhatjuk **rómi-típusban**. A nyolc lap kiosztása után mindig húzni kell, majd egy lapot eldobni. Az eldobott lap felvehető (helyette dobni kell), ha elfogyott a pakli, akkor az eldobott lapok összekeverés után újrahasználhatóak.

Érdekes variáció a **„Nyerjen a jobb!”**. Ennek során kezdetben négy lapot osztunk mindenkinek, s minden lap letétele után egy újabbat húzunk a pakliból. A játék során láncszerű párokat alkotunk. A kezdő játékos után a mellette ülő lapot tesz, s bármilyen következménnyel jár, ő lesz a következő kezdő. Ha a kezdő lap kevésbé környezetbarát tevékenységet mutat, akkor bármely energiatakarékosabb megoldású kártya elviheti. Ha a kezdő lap kevésbé környezetbarát, s az azt követő lapon is ilyen tevékenység van, akkor a hívó viszi a lapokat. Ha a kezdő lap környezetbarátabb, s a válaszlapon is az, szintén a hívó a vivő. A JOKER (amiből most négy játszik), mindent visz. Az nyer, akinek a legtöbb energiatakarékos kártyája gyűlik össze.

Az üres kártyalapok a saját ötlettel való kiegészíthetőségre aktivizálnak.

Piros izzó	Zöld izzó
A mosógépbe csak néhány ruhát helyezek, hogy ne gyúriék össze egymást.	A mosógépet csak tele dobbal használom.
A mosógépben a ruhákat magas hőfokon mosom, hogy fertőtlenítsem.	A ruhákat mindig a szükségleteknek megfelelő, lehető legalacsonyabb hőfokon mosom.
Az erősen szennyezett ruhát mosógépben többször kimosom.	Az erősen szennyezett ruhát lavórban előázatom.
Szárítógép biztosítja a gyors ruhaszárítást.	A ruháimat napon szárítom.

<p>Szeretem a rendet, ezért a már nem elég divatos ruhákat kidobom, hogy ne fogja a helyet lakásban.</p>	<p>A kinőtt, nem használt, de jó állapotú ruhákat továbbadom ismerőseimnek, segélyszervezeteknek.</p>
<p>A fogkefém legalább havonta cserélem, a régieket a műanyag hulladékba helyezem.</p>	<p>Az elnyűtt fogkefének még tudok más funkciót találni: a cserepes növényekről ezzel szedem le a levéltetveket.</p>
<p>JOKER</p> <p>Az energia- és anyagtakarékos életvezetés a fenntarthatóság alappillére!</p>	<p>JOKER</p> <p>Az energia- és anyagtakarékos életvezetés a fenntarthatóság alappillére!</p>
<p>Saját ötlet</p>	<p>Saját ötlet</p>